

Sygn. akt III U 1299/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy A. R. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek odwołania A. R. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 31 października 2014 r. **nr** PU- (...) - (...)

o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt III U 1299/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 stycznia 2015 r.

Decyzją z dnia 31 października 2014 r., znak PU- (...) - (...) organ rentowy – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego dla wnioskodawczyni A. R. (1) od dnia 1 lutego 2014 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek z tego tytułu.

W podstawie prawnej decyzji organ rentowy powołał przepisy art. 36 ust. 1 pkt 1 oraz art. 3a ust. 1 i art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy odwołał się do oświadczenia wnioskodawczyni z dnia 29 października 2014 r., w którym podała, iż od 1 lutego 2014 r. zaprzestała prowadzenia gospodarstwa rolnego i wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym,

w związku z ubieganiem się o świadczenie pielęgnacyjne z tytułu nie podejmowania lub rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad synem, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności. W ocenie organu rentowego okoliczność ta uzasadnia wyłączenie wnioskodawczyni z ubezpieczenia społecznego rolników

i ustanie obowiązku opłacania składek na to ubezpieczenie.

Równocześnie wskazano, że po utracie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub po podjęciu pracy w gospodarstwie rolnym wnioskodawczyni winna zgłosić się ponownie do ubezpieczenia społecznego rolników.

W odwołaniu z dnia 5 grudnia 2014 r. wnioskodawczyni A. R. (1) wniosła o zmianę tej decyzji i objęcie jej ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie, począwszy od dnia 1 lutego 2014 r. .

W uzasadnieniu podała, że decyzja została wydana z naruszeniem przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, że złożenie oświadczenia w trybie art. 17 b ustawy o świadczeniach rodzinnych stanowi podstawę do ustania podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Dodatkowo wskazała, że oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego złożyła wyłącznie w związku z ubieganiem się o świadczenie pielęgnacyjne na niepełnosprawnego syna. Brak jakichkolwiek podstaw prawnych do wykorzystywania takiego oświadczenia dla potrzeb innych ustaw, w tym do wyłączenia z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego rolników. Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nie posługuje się bowiem pojęciem „prowadzenia gospodarstwa rolnego” lecz „działalności rolniczej”. Pojęcia te nie są tożsame. Ponadto świadczenie rodzinne przysługuje rolnikowi, a nie byłemu rolnikowi. Już z tych względów automatyczne wyeliminowanie rolnika z ubezpieczenia społecznego tylko w oparciu o oświadczenie złożone w innym celu jest błędne. Organ rentowy nie przeprowadził żadnego postępowania celem ustalenia na czym polega prowadzenie gospodarstwa rolnego według ubezpieczonego i co należy rozumieć pod pojęciem zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego.

O błędnej i niczym nie uzasadnionej interpretacji przepisów świadczy też stanowisko organu rentowego, że po utracie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub po podjęciu pracy w gospodarstwie rolnym wnioskodawczyni zostanie ponownie ubezpieczona. Zatem obecnie wyłączną przeszkodą w dalszym podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników jest otrzymywanie świadczenia pielęgnacyjnego.

Taka interpretacja pozostaje też w sprzeczności z informacją Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 czerwca 2014 r. w sprawie przyznawania zasiłku dla opiekuna, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub świadczenia pielęgnacyjnego rolnikom, małżonkom rolników i domownikom. W informacji tej stwierdzono m.in., że „...jeśli rolnik, małżonek rolnika, domownik, otrzymujący ww. świadczenie w związku z zaprzestaniem prowadzenia gospodarstwa rolnego/wykonywaniem w nim pracy, podlega jednocześnie obowiązkowi ubezpieczenia emerytalno-rentowego w KRUS (na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników), to do ubezpieczenia do ZUS-u nie zostanie zgłoszony.” To wskazuje na możliwość równoczesnego pobierania świadczenia i podlegania ubezpieczeniu w KRUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Organ rentowy odwołał się w pierwszej kolejności do przepisów art. 36 oraz art. 3a ust. 1 i art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.). Wskazał, iż zgodnie z powołanymi przepisami ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu. Obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje od dnia, w którym ustało ubezpieczenie.

Organ rentowy wskazał też, iż wnioskodawczyni A. R. (1) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik, a następnie jako rolnik, w tym rolnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 1 lutego 2005 r.

W toku tego ubezpieczenia organ rentowy decyzją z dnia 13 marca 2014 r. stwierdził finansowanie składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe z dotacji budżetu państwa za wnioskodawczynię, w okresie od dnia 11 marca 2014 r. do dnia 31 marca 2016 r. w związku ze sprawowaniem osobistej opieki nad dzieckiem J. R..

Ponadto w dniu 15 października 2014 r. organ rentowy otrzymał z (...) Polityki Społecznej w R. zapytanie dotyczące zasadności podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z jej staraniami o świadczenie pielęgnacyjne. Wnioskodawczyni została wezwana przez Kasę do złożenia oświadczenia w kwestii prowadzenia działalności rolniczej z pouczeniem, że złożenie takiego oświadczenia będzie skutkowało wyłączeniem z ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

Wnioskodawczyni w dniu 29 października 2014 r. złożyła oświadczenie wskazując, że od 1 lutego 2014 r. zaprzestała prowadzenia gospodarstwa rolnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem. Wskazała przy tym, że gospodarstwem zajmuje się jej matka.

W tej sytuacji organ rentowy uznał, że fakt zaprzestania przez wnioskodawczynię prowadzenia działalności rolniczej, potwierdzony został przez jej oświadczenia z dnia 10 lipca 2014 r. i 29 października 2014 r. To z kolei skutkuje utratą przez wnioskodawczynię statusu rolnika i możliwości podlegania ubezpieczeniu rolniczemu. Jedną z niezbędnych przesłanek warunkujących podleganie temu ubezpieczeniu jest prowadzenie (osobiste i na własny rachunek) działalności rolniczej, w pozostającym w posiadaniu gospodarstwie rolnym.

Dodatkowo ustosunkowując się do zarzutów wnioskodawczyni wyjaśniono, że w oparciu o przepisy ustawy o świadczeniach rodzinnych warunkiem uzyskania przez rolnika prawa do świadczenia pielęgnacyjnego jest m.in. jest zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego. Prowadzenie działalności rolniczej jest traktowane jako aktywność zawodowa, której zaprzestanie (rezygnacja) jest jedną z koniecznych przesłanek do uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Zgodnie z przepisami art. 17 b ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego potwierdza się oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Oświadczenie to wywołuje określone skutki prawne: uzasadnia uzyskanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, ale powoduje też wyłączenie z systemu ubezpieczenia rolniczego. Inaczej mówiąc złożenie przez rolnika, ubiegającego się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego, oświadczenia o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego wskazuje na niespełnienie przez rolnika warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu.

Argumentacja wnioskodawczyni, iż złożyła oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego jedynie na potrzeby uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego jest niezasadna w świetle powołanych przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepisy obu tych ustaw muszą być stosowane równocześnie.

Organ rentowy wskazał też, że uzyskanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego powoduje objęcie wnioskodawczyni ubezpieczeniem w ZUS. Zgodnie z art. 6 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - za osobę pobierającą między innymi świadczenie pielęgnacyjne wójt (...) opłaca składkę na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni A. R. (1) urodzona (...) jest właścicielką gospodarstwa rolnego o pow. 1,40 ha fizycznego i 2, 18 ha przel. położonego na terenie gminy C.. Gospodarstwo to otrzymała w lipcu 2012 r. od rodziców: L. i S. P.. Z tego tytułu w dniu 19 lipca 2012 r. zgłosiła się do ubezpieczenia społecznego rolników. Decyzją z dnia 31 lipca 2012 r. Prezes KRUS stwierdził podleganie wnioskodawczyni ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek, począwszy od dnia 3 lipca 2012 r. W toku tego postępowania ustalono też, że mąż wnioskodawczyni A. R. (2) pracuje za granicą.

W dniu 13 lutego 2013 r. wnioskodawczyni wniosła o dalsze podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej. W tym dniu złożyła bowiem wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji

i (...) o Działalności Gospodarczej. Przedmiotem podjętej działalności było prowadzenie sklepu spożywczo-przemysłowego. Decyzją z dnia 18 lutego 2013 r. Prezes KRUS uwzględnił wniosek i stwierdził spełnienie przez wnioskodawczynię warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z obowiązkiem opłacania podwójnej wysokości składki podstawowej na ubezpieczenie emerytalno-rentowe, począwszy od 1 marca 2013 r. Następnie w związku z zaprzestaniem od dnia 31 grudnia 2013 r. prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i wobec dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, z dniem 1 stycznia 2014 r. stwierdzono ustanie obowiązku opłacania składki w podwójnej wysokości na ubezpieczenie emerytalno-rentowe.

W dniu 11 marca 2014 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o finansowaniu z dotacji budżetu państwa składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe w związku ze sprawowaniem osobistej opieki nad dzieckiem. Do wniosku przedłożyła orzeczenie o niepełnosprawności

z dnia 10 marca 2014 r., w którym zaliczono jej syna J. R. do osób niepełnosprawnych od urodzenia. Orzeczenie wydano na okres do 31 marca 2016 r. Decyzją

z dnia 13 marca 2014 r. Prezes KRUS stwierdził finansowanie składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe wnioskodawczyni z dotacji budżetu państwa za okres od dnia 11 marca 2014 r. do 31 marca 2016 r. w związku ze sprawowaniem osobistej opieki nad dzieckiem.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego rolników z dnia 19.07.2012 r.,
- wypisy aktu notarialnego (umowy darowizny) z dnia 2.07.2012 r. rep. (...) i 4.07.2012 r. rep. a nr (...)
- Zaświadczenia pracodawcy A. R. (2),
- wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i (...) o Działalności Gospodarczej z dnia 13.02.2013 r.
- wniosek o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej z dnia 31.12.2013 r.
- decyzje ubezpieczeniowe Prezesa KRUS z dnia 31.07.2012 r., 18.02.2013 r., 15.01.2014 r.,
- wniosek o finansowanie składki z dnia 11.03.2014 r.
- decyzja Prezesa KRUS z dnia 13.03.2014 r. o finansowaniu składki emerytalno-rentowej,

2. zeznania wnioskodawczyni (e-protokół - min. 17).

Ponadto Sądu ustalił, że w dniu 15 października 2014 r. do P. Terenowej KRUS w J. wpłynęło zapytanie z (...) Polityki Społecznej

w R. dotyczące zasadności podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z jej staraniami o świadczenie pielęgnacyjne. Do zapytania dołączono oświadczenie wnioskodawczyni z dnia 10 lipca 2014 r., w którym podała, że zaprzestała prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Na wezwanie organu rentowego z dnia 21 października 2014 r. wraz z pouczeniem - wnioskodawczyni w dniu 29 października 2014 r. złożyła ponowne oświadczenie wskazując, że od 1 lutego 2014 r. zaprzestała prowadzenia gospodarstwa rolnego w związku ze sprawowaniem opieki nad niepełnosprawnym synem J.. Gospodarstwem zajęła się jej matka. Złożenie tego oświadczenia stanowiło podstawę do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 31 października 2014 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- zapytanie z dnia 15.10.2014 r.
 - oświadczenia wnioskodawczynie z dnia 10.07.2014 r. i 29.10.2014 r.
 - pismo KRUS PT w J. z dnia 21.10.2014 r.
 - decyzje Prezesa KRUS z dnia 31.10.2014 r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego,
2. zeznania wnioskodawczynie (e-protokół - min. 17).

Decyzją nr (...) z dnia 26 listopada 2014 r. Marszałek Województwa (...) przyznał wnioskodawczynie prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z opieką nad dzieckiem J. R.:

- w okresie od 1 lutego do 30 kwietnia 2014 r. w wysokości 620 zł miesięcznie,
- w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2014 r. w wysokości 800 zł miesięcznie,
- w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 r. w wysokości 1200 zł miesięcznie,
- w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2016 r. w wysokości 1300 zł miesięcznie.

Podstawą wydania tej decyzji był między innymi fakt wyłączenia A. R. (1) z ubezpieczenia społecznego rolników w związku z zaprzestaniem prowadzenia gospodarstwa rolnego celem sprawowania opieki nad chorym dzieckiem. W decyzji tej wskazano też, że przez okres niezbędny do uzyskania przez wnioskodawczynię 25-letniego okresu ubezpieczenia może zostać opłacona składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe przez Wójta Gminy.

Przyznane świadczenie pielęgnacyjne faktycznie zostało wypłacone wnioskodawczynie dopiero w styczniu 2015 r., z wyrównaniem od lutego 2014 r. Obecnie też Wójt Gminy C. opłaca za wnioskodawczynię składkę emerytalno-rentową do ZUS.

Dowód: 1. kserokopia decyzji Marszałka Województwa (...) nr (...) z dnia 26.11.2014 r. k. 14-17

2. zeznania wnioskodawczynie (e-protokół - min. 17).

Sąd ustalił też, że wnioskodawczynie A. R. (1) z domu P. pozostaje w związku małżeńskim z A. R. (2). Mąż wnioskodawczynie od 12 lat jest zatrudniony na terenie W., tam podlega ubezpieczeniom społecznym, do Polski przyjeżdża 3-4 razy w roku.

Wnioskodawczynie z małżeństwa ma syna J. R. urodzonego (...), u którego stwierdzono nadpobudliwość psychoruchową (...) oraz astmę. Z tego powodu wymaga on stałej pomocy w codziennych czynnościach związanych z podawaniem leków (m.in. dwa razy dziennie przyjmuje sterydy), ubieraniem się i nauką. Ponadto wnioskodawczynie codziennie odprowadza i przyprowadza go ze szkoły, często pozostaje też na lekcjach. Mimo stosowanego leczenia neurologicznego i terapii pedagogiczno-psychologicznej w stanie zdrowia dziecka nie ma widocznej poprawy.

Z uwagi na pracę męża za granicą wnioskodawczynie sama zajmuje się dzieckiem. To uniemożliwia jej podjęcie pracy zarobkowej poza rolnictwem, jak też prowadzenie posiadanego gospodarstwa rolnego.

(...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w J. w orzeczeniu

z dnia 10 marca 2014 r. postanowił zaliczyć J. R. do osób niepełnosprawnych od urodzenia. Orzeczenie wydano na okres do 31 marca 2016 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- odpis skrócony aktu urodzenia J. R. z dnia 6.06.2005 r.,

- orzeczenie o niepełnosprawności z dnia 10.03.2014 r.

2. zeznania wnioskodawczynie (e-protokół - min. 17).

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawczynie mieszka razem z rodzicami w domu rodzinnym w C.. Jej rodzice posiadają około 0,80 ha pola wraz z działką zabudowaną domem mieszkalnym, mają też podstawowy sprzęt rolniczy. Do stycznia 2014 r. wnioskodawczynie osobiście, przy pomocy rodziny, zajmowała się prowadzeniem własnego gospodarstwa. Sama opłacała podatek rolny. (...), które w 2012 r. otrzymała od rodziców stanowią wyłącznie grunty orne, na których uprawiała ziemniaki i pszenicę.

W związku z ponownym ubieganiem się o świadczenie pielęgnacyjne wnioskodawczynie zaprzestała prowadzenia własnego gospodarstwa, nie podejmuje żadnych decyzji co do rodzaju upraw, nie trzyma żadnego inwentarza, ani nie opłaca podatku rolnego. Gospodarstwem zajęła się jej mama L. P.

Dowód: 1. zeznania wnioskodawczynie (e-protokół - min. 17).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił głównie w oparciu o nie kwestionowane przez żadną ze stron dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego. Dokumentom tym służą ponadto domniemania wynikające z art. 244 i nast. k.p.c., które nie zostały obalone. Za wiarygodne Sąd uznał też zeznania wnioskodawczynie. W sposób jednoznaczny opisała ona swoją sytuację rodzinną-życiową i zawodową oraz okoliczności, w jakich składała oświadczenia o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie wnioskodawczynie A. R. (1) jest nieuzasadnione.

Zaskarżona decyzja wydana bowiem została w oparciu o prawidłowe ustalenia faktyczne i bez naruszenia prawa materialnego.

Zgodnie z przepisami art. 7 ust. 1 pkt 1 i 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.), ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu i emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, jeżeli nie podlega on innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników rolnika uzależnione jest od wystąpienia ustawowych przesłanek, którymi są przede wszystkim:

- posiadanie statusu rolnika (art. 5 i art. 6 pkt.1),
- prowadzenie działalności rolniczej (art. 6, pkt. 1 i 3),

- nie podleganie innemu ubezpieczeniu społecznemu (art. 6 pkt 13 w zw. z art. 7 ust. 1 i art. 16, ust. 1).

W świetle ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczeniu społecznemu rolników podlega osoba, która odpowiada ustawowej definicji rolnika. Definicja ta została zawarta w art. 6 pkt 1 ustawy, który stanowi, że przez rolnika rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkujejącą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. O byciu rolnikiem w rozumieniu ustawy decyduje także prowadzenie działalności rolniczej, co zgodnie z art. 6 pkt 3 ustawy oznacza, prowadzenie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej.

Natomiast nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników osoba, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Analiza powołanych przepisów prowadzi do wniosku, że sam fakt bycia właścicielem czy też posiadaczem gospodarstwa rolnego i nie podleganie innemu ubezpieczeniu społecznemu nie jest równoznaczne ze spełnieniem przesłanek do objęcia ubezpieczeniem rolniczym. Konieczne jest bowiem łączne spełnienie ustawowych warunków, w tym „bycia rolnikiem”, określonych w art. 6 pkt 1 cytowanej ustawy.

Natomiast zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r.

o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1456 ze zm.) świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Ponadto według art. 17 b ust. 1 i 2 cyt. ustawy, gdy o świadczenia rodzinne ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników bądź domownicy, świadczenia te przysługują odpowiednio:

- 1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- 2) małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, o których mowa w ust. 1, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: "Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Bezsporne w sprawie okazało się, iż wnioskodawczyni A. R. (1) jako rolniczka nieprzerwanie od 3 lipca 2012 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników i z tego tytułu opłacała składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe.

Spór w sprawie powstał w związku z wyłączeniem wnioskodawczynie z ubezpieczenia społecznego rolników na skutek nabycia przez nią prawa do świadczenia pielęgnacyjnego celem sprawowania opieki nad niepełnosprawnym synem. Rozstrzygając powstały spór konieczne było przede wszystkim ustalenie czy wnioskodawczynie faktycznie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej oraz jaką moc dowodową, w tym zakresie, ma złożone przez nią oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego.

W ocenie Sądu postępowanie dowodowe w sprawie wykazało, że z dniem 1 lutego 2014 r. po stronie wnioskodawczynie wystąpiły okoliczności, które miały istotny wpływ na dalsze podleganie ubezpieczeniu rolników. Prowadzenie działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oznacza prowadzenie na własny rachunek przez posiadacza gospodarstwa rolnego działalności zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem (por. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 29 września 2005 r, I UK 16/05, OSNP 2006/17-18/278). Prowadzenie działalności rolniczej może też polegać na zarządzaniu gospodarstwem, co wyjaśnia uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r (I UK 33/11, Lex nr 1043981). Praca taka lub czynności nie muszą mieć charakteru pracy fizycznej. Prowadzenie działalności rolniczej w rozumieniu art. 7 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników może polegać na samym zarządzaniu gospodarstwem. Unormowanie zawarte we wskazanym przepisie wskazuje jasno, że jego celem jest zapewnienie ubezpieczenia społecznego osobom, dla których prowadzenie działalności rolniczej jest zawodem, stanowiącym ich podstawowe zajęcie i stałe źródło utrzymania i które z tego względu nie mają innego tytułu do ubezpieczenia. Stały charakter, jako kolejna cecha działalności rolniczej, wynika z istoty określenia „prowadzenie działalności”. Potwierdzają ją także przepisy ustawy, z których wynika, że stały charakter takiej działalności ustawodawca uważa za oczywisty. Również w uchwale siedmiu sędziów

z 30 maja 1988 r, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że działalność rolnicza może polegać na zarządzaniu gospodarstwem. W takim przypadku zarządzanie gospodarstwem powinno jednak mieć charakter zawodowej, stałej, osobistej i realizującej interesy danej osoby (posiadacza gospodarstwa) działalności rolniczej, mającej charakter pracy lub innych czynności wiążących się z prowadzeniem gospodarstwa (III UZP 8/88, uchwała wpisana do księgi zasad prawnych, OSNCP 1988/12/166).

W rezultacie w realiach rozpoznawanej sprawy Sąd uznał, iż wnioskodawczynie zaniechała prowadzenia działalności rolniczej. Potwierdziła to składając dwukrotnie oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz w zeznaniach, złożonych w toku nin. postępowania. Sąd podzielił te zeznania przyjął, że od lutego 2014 r. wnioskodawczynie nie prowadzi osobiście i na własny rachunek żadnej działalności rolniczej. Posiadany przez nią gospodarstwem rolnym o pow. 2,18 ha przel. zajęła się jej mama L. P.. Prawidłowe funkcjonowanie gospodarstwa rolnego wymaga wykonywania różnorodnych czynności, jednakże wykonywanie jakichkolwiek czynności nie wyczerpuje pojęcia prowadzenia gospodarstwa. O czynnościach związanych z prowadzeniem działalności rolniczej można mówić wówczas, gdy w istotny sposób wpływają na jego należyte funkcjonowanie, a w konsekwencji na powstawanie dochodu z tego gospodarstwa. Jak zeznała wnioskodawczynie obecnie wszystkie czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa podejmują jej rodzice. Ona nie decyduje już ani o sposobie użytkowania posiadanych gruntów, ani nie płaci podatku. O sposobie prowadzenia działalności rolniczej na jej gruntach decyduje przede wszystkim mama. Poza tym to rodzice dysponują odpowiednim sprzętem rolniczym, ponoszą koszty prowadzenia działalności rolniczej na swoich i jej gruntach.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że również oświadczenia wnioskodawczynie z dnia 10 lipca 2014 r. oraz 29 października 2014 r. o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego jako wymóg nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie stanowią fikcji i potwierdzają rzeczywistość. Wnioskodawczynie faktycznie zaprzestała bowiem prowadzenia działalności rolniczej. Twierdzenie, że oświadczenie zostało złożone jedynie celem uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego jest jedynie pewnym skrótem myślowym. Warunkiem uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, zgodnie z przepisem art. 17b ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych, jest zaprzestanie prowadzenia przez rolnika gospodarstwa rolnego. Złożenie stosownego oświadczenia jest zaś dowodem zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego. Gdyby podzielić argumentację wnioskodawczynie, to należałoby

przyjąć, że wprawdzie złożyła oświadczenie, ale faktycznie nie zaprzestała prowadzenia gospodarstwa rolnego. Takie rozumowanie mogłoby skutkować pociągnięciem jej do odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań (oświadczenia). Inaczej mówiąc złożenie oświadczenia nie powoduje zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego, ono ma potwierdzić, że taka sytuacja miała miejsce, że rolnik celem sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem zrezygnował z pracy na swoim gospodarstwie.

Ponadto nie można przyjąć, że oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej wywołuje skutki prawne jedynie w sferze związanej z nabyciem świadczeń rodzinnych. Składając oświadczenie rolnik potwierdza, że nie prowadzi już gospodarstwa rolnego. Faktyczne zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego oznacza z kolei także zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, to zaś ma istotne znaczenie dla sfery ubezpieczenia społecznego rolników.

Przy czym Sąd przyjął, że choć pojęcia „zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego” (w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych) oraz „działalność rolnicza”

(w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) nie są tożsame, to niewątpliwie należy stwierdzić, że prowadzenie „działalności rolniczej” jest pojęciem szerszym i wymaga prowadzenia gospodarstwa rolnego, które należy odróżnić np. od gospodarstwa domowego. Ustawodawca na gruncie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników odróżnia pracę

w gospodarstwie rolnym i pracę w gospodarstwie domowym. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu może mieć zatem swoje źródło w wykonywaniu pracy w każdym z tych gospodarstw, lecz tylko praca w gospodarstwie rolnym może prowadzić do nabycia statusu rolnika (...), (wyrok WSA w Poznaniu z dnia 14 maja 2014 r. (...) SA/Po 1241/13 <http://orzeczenia.nsa.gov.pl> i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 listopada 2008 r., sygn. akt. III AUa 839/08, LEX nr 509776). W rezultacie należy przyjąć, że zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego zawsze spowoduje zaprzestanie działalności rolniczej.

Brak korelacji pomiędzy przepisami powołanych ustaw, w tym także z ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. 2014 r., poz. 567) oraz brak jednoznacznej definicji pojęć: rolnika, działalności rolniczej czy gospodarstwa rolnego w kontekście regulacji, których dotyczą te różne ustawy nie uprawnia do dowolnej wykładni tych podstawowych pojęć, w zależności od przedmiotu sporu.

W ocenie tut. Sądu rolnikiem, który może ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne

w trybie art. 17b ustawy o świadczeniach rodzinnych, jest rolnik w rozumieniu ustawy

o ubezpieczeniu społecznym rolników i podlegający temu ubezpieczeniu. Z kolei zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego, jako warunek nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego przez rolnika, powoduje wyłączenie go z systemu ubezpieczenia społecznego rolników i objęcie rolnika sprawującego opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem powszechnym systemem ubezpieczeń, a to zgodnie z przepisem art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości odpowiednio:

1) świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych,

2) zasiłku dla opiekuna przysługującego na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów -

przez okres niezbędny do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia (składkowego

i nieskładkowego), z zastrzeżeniem art. 87 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, ze zm.).

Konsekwencją ustania ubezpieczenia społecznego rolników i objęcia ubezpieczeniem

w ZUS z tytułu pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, w przypadku wnioskodawczynie urodzonej po 1948 r., jest to, że może ona nie zbierać okresu 25 lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, niezbędnego dla ustalenia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników.

Na marginesie należy wskazać, że zgodnie z przepisami art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) ubezpieczenie społeczne rolników, jeżeli nie podlegają oni obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na podstawie ustawy, regulują odrębne przepisy. Zatem przepis ten wprowadza pierwszeństwo tytułu ubezpieczenia na podstawie tej ustawy (systemowej) w tym znaczeniu, że spełnianie warunków do podlegania ubezpieczeniu na podstawie ustawy systemowej, wyłącza podleganie ubezpieczeniu rolniczemu. Spełnianie zatem przesłanek choćby jednego tytułu do ubezpieczenia z art. 6 ustawy systemowej uniemożliwia rolnikowi dalsze podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, choćby w dalszym ciągu spełniał określone w tym przepisie przesłanki podlegania ubezpieczeniu rolniczemu.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym uregulowane zostały ustawami i to treść zawartych w nich przepisów ma znaczenie decydujące dla przesądzenia z jakiego tytułu osoba podlega ubezpieczeniu. Stąd rolnik podlegający innemu ubezpieczeniu społecznemu nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z uwagi na to, że podleganie ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu „wyprzedza” ubezpieczenie rolnicze. Wyjątek zaś od prymatu podlegania innym ubezpieczeniom społecznym w razie ich zbiegu z ubezpieczeniem społecznym rolników przewidziany jest jedynie w art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 listopada 2014 r. sygn. akt III AUa 526/14).

Równocześnie tut. Sąd nie podziela stanowiska przedstawionego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, iż rolnik który nabył prawo do świadczenia pielęgnacyjnego nadal podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników. Takie stwierdzenie pozostaje

w sprzeczności z powołanymi wyżej przepisami zarówno ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jak i ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ponadto należy wskazać, że interpretacje i wyjaśnienia Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nie stanowią ani źródła prawa, ani też wykładni prawa i nie mają wiążącego charakteru dla Sądu (wyrok NSA z dnia 18 lutego 2010 r. I OSK (...) i wyrok WSA w Łodzi z dnia 29 marca 2011 r. sygn. akt II SA/Łd 201/11).

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd przyjął, że wnioskodawczynie A. R. (1) od dnia 1 lutego 2014 r. nie spełnia warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zgodnie bowiem z przepisami art. 3a ust. 1 i art. 4 ust. 2 ustawy

o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu. Obowiązek opłacenia składki powstaje od dnia, w którym powstało ubezpieczenie, a ustaje od dnia, w którym ustało ubezpieczenie.

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych przepisów w zw.

z art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. odwołanie wnioskodawczynie należało oddalić, co orzeczono w sentencji wyroku.